

L'excursionisme a Sant Joan de les Abadesses

Festa Major 2000

Salutació

Tinc un somni.

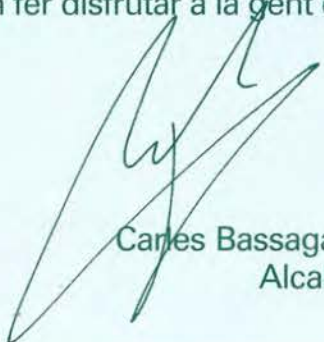
M'imagino Sant Joan de les Abadesses com una vila on tothom tinguéss un lloc de treball on es sentís realitzat com a persona. Que la gent jove provinent d'estudis universitaris però també els que han fet l'aprenentatge d'un ofici el poguessin aplicar a Sant Joan. La nostra comunitat protegiria els més desvalguts i tindria recursos i voluntat perquè la gent gran envellís d'una forma tranquil·la i al seu entorn de tota la vida. A més, les persones viurien en habitatges amb un tamany i unes comoditats a l'alçada del segle XXI. La gent que viuria al carrer Pere Planes presumirien als del carrer Bernat Saulet de viure a «l'autèntic Sant Joan». El Sant Joan «històric» embellit per uns carrers empedrats de manera digna. Als de la plaça Major amb les façanes completament restaurades els serien envejats els seus domicilis i la gent de fora s'hi fotografiaria i es barallaria per poder pernocar-hi. M'imagino Sant Joan de les Abadesses amb molta gent implicada en entitats i associacions. Aquestes associacions treballarien per donar vida a la població i no pararien de fer activitats, la gent de Sant Joan tindria multitud d'inquietuds i això es veuria.

M'imagino una població sensibilitzada i respectuosa amb el nostre medi ambient. La gent es sentiria implicada en mantenir espais com les Tres Creus, o les fonts del nostre entorn en un estat perfecte.

M'imagino un Ajuntament obert, que sabés escoltar i saber les queixes dels seus vilatans. Un Ajuntament on tothom s'hi sentís representat, i amb ganes de treballar junts per Sant Joan.

M'imagino unes santjoanines i unes santjoanins orgullosos de ser-ne. Orgullosos de viure a la seva vila però al mateix temps amb ganes de millorar-la. M'imagino la gent activa, emprenedora, participativa, implicada... i amb molta il·lusió.

Una de les coses que no me les imagino molt diferents és la Festa Major. Tants els actes més populars, com els tradicionals, com els més religiosos fan i converteixen aquests cinc dies en la nostra Festa Major. El meu desig que la sabem disfrutar i la sabem fer disfrutar a la gent de fora. Bona Festa Major.

Carles Bassaganya i Serra
Alcalde

La Unió Excursionista de Sant Joan

Quan recollim el llibre de signatures del cim del Taga hi llegim les impressions i els pensaments de la gent d'arreu del món que hi ha pujat. Són excursionistes novells, veterans, ocasionals, i tots volen compartir la seva experiència. Amb quatre ratlles i amb més o menys encert, volen deixar un record del seu pas.

Generacions de santjoanins hem compartit la nostra afecció per la muntanya a la Unió Excursionista; a la muntanya, a la terra, al poble, a la fotografia, al romànic, a la botànica i a tantes i tantes coses que basteixen l'excursionisme.

La voluntat de compartir ha estat la raó que ha mantingut aquesta entitat fins avui. L'esforç de tots els membres de les juntes, els socis i els simpatitzants, n'han fet una entitat gran, dinàmica i plenament integrada a Sant Joan.

Des de l'entitat s'ha escrit part de la història de Sant Joan i això és el que volíem recuperar. Aquest programa n'és el resultat. Conèixer els nostres orígens ens permet saber d'on venim i qui som, i amb aquesta seguretat esperem encarar el futur.

L'associacionisme en general sempre ha estat una escola cívica i un reflex de la societat. Cal continuar la tasca de les entitats i sobretot cal engrescar els més joves, necessitem que ens prenguin el relleu i ens tornin les il·lusions.

Si volem un poble a la nostra mida, vitalista i emprenedor, confiem també en les nostres associacions, participem-hi, col·laborem junts per fer possibles els nostres projectes.

Els membres de la junta de la Unió Excursionista Sant Joan de les Abadesses agraïm sincerament la seva aportació a tots els qui d'una manera o altra han col·laborat amb aquesta entitat.

Dani Planas i Perpinyà
President

Introducció

Enguany s'ha complert el 25è. aniversari de la constitució de la Unió Excursionista de Sant Joan de les Abadesses com a entitat autònoma. Aquell 1975 –tan significatiu per altres esdeveniments històrics– el moviment excursionista santjoaní feia també un pas endavant, deslligant-se de la vinculació amb la Unió Excursio-

nista de Catalunya per emprendre el seu propi camí. El quart de segle que ha transcorregut des de llavors ha contemplat el progressiu creixement de l'entitat en nombre d'associats, i la seva presència activa en la vida cívica de Sant Joan.

Aquests 25 anys d'història recent són el motiu –l'excusa, si voleu– que ens permet parlar d'excursionisme en el programa de la Festa Major. Lògicament, no ens podíem limitar a un període tan concret. Si la Unió Excursionista de Sant Joan arriba a existir és perquè hi ha una activitat anterior, des dels anys cinquanta, com a delegació de la Unió Excursionista de Catalunya. I anteriorment, als anys trenta, el precedent de l'Esplai. I, per fer-ho més complet, ens hem volgut remuntar encara més enrere, quan l'activitat muntanyenca era pròpia dels cercles il·lustrats i urbans, lligats sovint a moviments culturals i polítics que iniciaven el redreçament del país. Alguns d'ells van deixar testimonis prou interessants del seu pas per Sant Joan. Tot aquest passat cristal·litza en la realitat actual d'una entitat viva, amb més de 60 activitats anuals i mig miler de socis, que treballa per crear una oferta de lleure per als santjoanins, però també per relacionar aquest lleure amb un millor coneixement del nostre entorn i –conseqüència d'això– un més gran respecte cap a la seva conservació.

Jordi Vilarrodà

Els temps pioners

Els primers testimonis que ens parlen d'activitat excursionista a Sant Joan i el seu entorn cal situar-los a finals del segle XIX. A Catalunya, l'excursionisme va néixer estretament lligat a moviments culturals –la Renaixença– i a fenòmens socials –el progrés de les condicions de vida de la població a les ciutats. De fet, és en aquests anys quan algunes capes socials urbanes comencen a disposar d'un temps de lleure, tal com l'entendem modernament. La millora de les comunicacions fa possible que aquest lleure es pugui omplir ampliant els horit-

Un entorn ramader i industrial amb les muntanyes més emblemàtiques que envolten la vall.

zons i coneixent el país. La Renaixença impulsa l'interès per la història, el folklore, la llengua, la geografia, l'arqueologia... El naixement de l'excursionisme com a activitat organitzada es pot situar el 1876, amb la creació de l'Associació Catalana d'Excursions Científiques. Dos anys més tard, discrepàncies internes porten a una escissió i es funda l'Associació d'Excursions Catalana. Són justament els membres d'aquesta entitat, fa 120 anys, els que deixen un primer testimoni escrit on apareix Sant Joan i el seu entorn. Santiago Rusiñol, escriptor i pintor, un dels personatges clau de la cultura catalana de finals del segle XIX i

SANTIAGO RUSIÑOL AL TAGA

La pujada.

"Dues hores fa que pugem i el Taga sembla com que s'allunyi de nosaltres, a temps que el cerquem. Un fred més que regular en aquest temps ens obliga a embolicar-nos en els corresponents abrics, perquè 11 graus centígrads sobre zero en juliol, ja és una cosa bastant regular. Travessem l'obaga de Pardines, on no creix ni un sol arbre petit ni gros, sols una herba curta i rellisquent que ens ha obligat ja algunes voltes a tocar de genolls a terra. No seguim cap camí ni molt menys cap carretera; caminem vers on veiem el pic i en no veient-lo pugem amunt sempre. De tant en tant un de nosaltres demana a En Gàndara que miri el baròmetre amb la lacònica pregunta de "a quants?"; ell el consulta, ens diu el resultat i un ah! de satisfacció, com volent dir "ja hi som a la vora", surt de dintre dels nostre gavanys. Més el cas és que ja s'han sentit deu o dotze d'aquestes exclamacions, el baròmetre va assenyalant cents metres i més cents metres i el Taga sempre lluny i nosaltres sempre caminant."

El cim.

"El baròmetre assenjala 2.100 metres sobre el nivell del mar, i el rellotge les 4.30 en el moment que arribem al cim del Taga. El cim que poc abans ens semblava inexpugnable, l'acabem d'escalar amb l'èxit més complet. A l'arribar, no podent aguantar per més temps encongides tantes emocions, exhalem amb fort crit un visca el Taga!, crit

principis del XX, va descriure admirablement una ascensió al Taga que va realitzar el juliol de 1880 en companyia de Ramon Picó i Àlvar de la Gàndara. S'hostatjaven tots tres al balneari Montagut, a tocar de Ribes de Freser, d'on parteix l'expedició, a cavall de muls que han llogat i acompanyats d'un guia. La ruta els porta des del balneari Montagut cap a Ribes, costa amunt per l'obaga de Pardines, fins arribar dalt del Taga, baixant cap a Ogassa i després cap

unànim i entusiasta sortit del fons del nostre cor, aixís com un altre donat a l'Associació d'Excursions Catalana i a Catalunya. El goig que s'experimenta al trobar-se en una d'aquestes grans altures, després d'algunes hores de fatigosa costa, sols pot comprendre'l qui n'ha pujat alguna; qui ha respirat aquests aires sempre purs, qui ha vist estendre's a sos peus comarques senceres, mars i continents. (...)

Catalunya sencera s'estén a nostres peus. Vers l'Orient, l'Empordà amb ses grans planures i fèrtils contrades; el Mediterrani, gronxant-se en sa formosa platja i al lluny, unes illes perdudes en la boira; al Nord, el Pirineu, a Ponent, Berga amb Lleida al fons, i a Migjorn, el Montseny com vist darre-
ra una glassa. Vic, la comarca d'Olot i, per fi, la joia catalana, la inspiració dels nostres trobadors, el llegendari Montserrat."

La baixada.

"Passem tres hores delicioses en aquest pic, mirant sempre, dirigint-nos d'un costat a l'altre, dibuixant, i a les 8 hores i 4 minuts empenem la marxa envers Sant Joan de les Abadesses.

Després d'haver baixat 660 metres des del Taga, travessant immensos prats d'herba curta, on pasturen grans ramats de bous, i no hi creix ni un sol arbre, semblant-nos mútuament éssers microscòpics perduts enmig d'aquestes immenses masses de verd, arribem a una font cristal·lina i fresquíssima, anomenada Font de Mitjavila."

Santiago Rusiñol

a Sant Joan, i continuant fins a Ripoll, des d'on retornen cap al punt de partida en un carruatge. Tot plegat ho fan en una sola jornada, sortint a la una de la matinada i tornant a les nou del vespre. El relat de Rusiñol –un dels seus primers textos publicats– és remarcable en molts sentits, per exemple en les descripcions que realitza de les mines de carbó d'Ogassa o del monestir de Sant Joan. Però, pel que a nosaltres ens ocupa, resulta un excel·lent exemple del que era l'excursionisme a l'època, impregnant d'un cert to èpic una excursió que avui considerariem una llarga passejada més que no pas una aventura.

Cèsar August Torras va ser un altre dels il·lustres excursionistes pioners que van trepitjar el terme de Sant Joan. Presideix l'Associació Cata-

CÈSAR AUGUST TORRAS A LA BAGA DE CASTILLA

"S'atravessa la petita riviera d'Escamarc y's puja pel costat dret del rieral que baixa del coll del Home mort. Camí de esplèndida bellesa. Cobreix la part oposada del camí la ufanosa baga de Castilla que s'esten desde'l cim de Castelltallat, en dreta caient, fins al peu del rierol. Fan un galan contrast les grans clapes de la verda y decorativa fageda ab la negrenca verdor del seriós pinatar. Agafa una gran extensió de banda a banda. Es un dels boscos més renomnats de la regió. Tolls d'aigua brilladora y saltironosa s'escorren entre'l bosc. Grenys de penya resurten entre l'arbreda. El petit rierol corre amagat entre matolls.

(...) Un dolent corriol que sovint s'esborra, s'enfila molt de dret per les rectes vessants de la baga de Castilla, entre la bella espessedat de l'arbreda, que amaga lo rost del terror, suavisant, el delitos ombreig y la riquesa del paisatge, la duresa de la costa. El corriol se reblinca en amunt, recargolant-se com un serpent. La pujada es fadigosa. La boscuria es esplèndida ab bells exemplars de pins y faigs, alts y sapats, de rabaçudes soques y d'extens brancatge."

Cèsar August Torras

lana d'Excursions Científiques (1885) i, posteriorment, el Centre Excursionista de Catalunya en els períodes de 1902 a 1915 i de 1921 a 1923. Aquesta entitat, creada el 1890, va unificar tot el moviment de nou sota un mateix signe.

Cèsar August Torras va ser autor de les guies del *Pirineu Català*, un conjunt de nou volums que recullen itineraris per la serralada, i que són, possiblement, el primer gran clàssic de la bibliografia excursionista catalana. El quart volum d'aquesta sèrie, publicat el 1921, està dedicat al Ripollès, i en ell hi descriu un conjunt d'itineraris que tenen Sant Joan com a punt de partida o d'arribada: de Sant Joan a les mines de Surroca; de Sant Joan a Ribes pel coll del Pal, Puig Estela i coma d'Olla; de Sant Joan a Ribes, per Ogassa i coll de Jou; de Sant Joan a Ribes per la Portella d'Ogassa –amb ascensió al cim del Taga–; de Sant Joan a Campevanol; de Sant Joan a Santa Llúcia de Puigmal, i de Sant Joan de les Abadesses a Sant Joan les Fonts per Sant Ponç d'Aulina. L'autor és específic amb els detalls (temps de marxa, alçades, detalls geogràfics, botànics o històrics, cases de pagès...) i demostra que ha trepitjat el territori per fer-ne una descripció acurada, però entremig hi deixa córrer la ploma i apareix la seva vena literària.

Possiblement, van ser d'altres els personatges il·lustres que a l'època naixent de l'excursionisme van recórrer l'entorn de Sant Joan, o van prendre la vila com a punt de partida. No en tenim coneixement a través de cap escrit, però és fàcil suposar que Joan Maragall –per exemple– devia fer-ho, aprofitant els estius que passava a la vila.

Excursionisme i patrimoni

Josep Iglésias, en el pròleg a la monumental *Enciclopèdia de l'Excursionisme*, cita l'historiador Antoni Rubió i Lluch que l'any 1915 escrivia, referint-se a aquest moviment: "[L'excursionisme] Ha portat a cap l'inventari de les riqueses naturals i arqueològiques de Catalunya mai més necessàries que en l'època present, en què tan sovint bufen apocalíptiques ratxades de vandalisme artístic".

No és estrany, així, que algunes de les primeres actuacions que es van fer a Catalunya per conservar monuments estiguessin lligades a l'excursionisme. El cas de Sant Joan no en serà una excepció, perquè tindrà molt a veure amb la primera gran restauració del monestir: "En veritat pot dir-se que el promotor de la restauració del monestir de Sant

Joan de les Abadesses ha estat el Centre Excursionista de Catalunya”, afirmava Joan Danés i Vernedas, un dels impulsors de la iniciativa. El 1909, el mateix Danés i Vernedas, un santjoaní il·lustre interessat per diversos camps de la cultura, llençava una primera crida sobre la situació del monument. El 1911, es constitueix una junta destinada a promoure la restauració, presidida per l’arxiver mossèn Josep Masdeu, que s’entrevista amb el bisbe de Vic, Josep Torras i Bages, i obté el seu suport. Aquest mateix any, té lloc a Sant Joan un acte a favor de la restauració on intervenen, entre altres, els arquitectes Josep Puig i Cadafalch –que dirigirà les obres– i Jeroni Martorell, aquest últim en representació del Centre Excursionista de Catalunya. L’entitat, a partir d’aquest moment, es vincula d’una manera molt activa al projecte, i contribueix de forma decisiva a donar-li ressò nacional. El 1912, el Congrés Excursionista de Manresa acorda que totes les entitats del moviment treballin i contribueixin a l’obra. La crida va tenir ressò, i gent com Bonaventura Bassegoda o Joaquim Folch i Torres varen publicar articles sobre el monestir de Sant Joan. L’any següent, 1913, hi ha constància que el Centre Excursionista de Vic va dedicar a la restauració una de les seves sessions, on prenen part Puig i Cadafalch i mossèn Josep Gudiol, el gran impulsor del Museu Episcopal de Vic.

Aquesta primera restauració es va portar a terme per etapes, i es va allargar fins a l’any 1925. En conjunt, va permetre una notable recuperació de l’exterior de l’edifici: es van enderrocar fortificacions que s’havien anat sobreposant als edificis, es van refer les voltes i el teulat, i es va actuar sobre els dos absis petits de la part nord, un dels quals es va reconstruir de dalt a baix. També es va rebaixar el cos d’edifici del segle XVII on actualment hi ha l’arxiu. A l’interior, els treballs van permetre descobrir capitells i columnes fins llavors amagats sota d’arrebossats i alliberar de nou els grans finestrals que estaven coberts.

El monestir de Sant Joan durant la restauració de Puig i Cadafalch. La recuperació del monument va rebre un impuls important per part del Centre Excursionista de Catalunya.

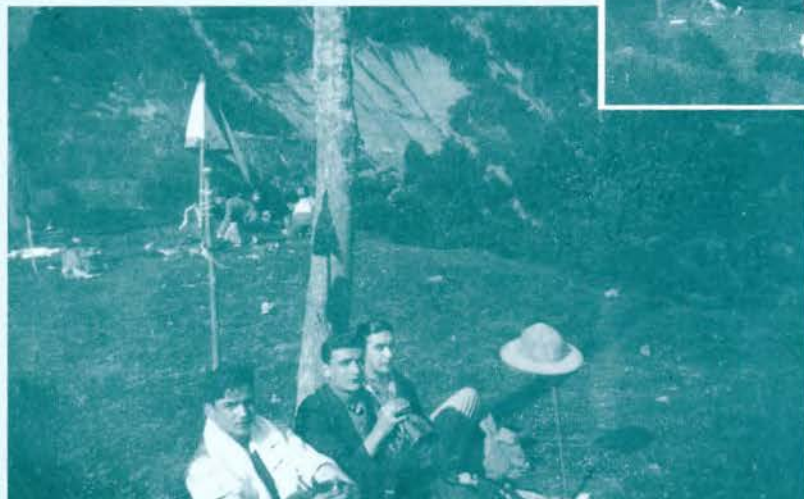
L'iniciació a l'excursionisme santjoaní. L'Esplai

No serà fins als anys trenta que l'activitat muntanyenca deixarà de ser més aviat pròpia de la gent de ciutat. A mesura que també milloren les condicions de vida a tot Catalunya i que creix el nivell cultural, el fenomen produït a la capital es va generalitzant.

A Sant Joan, l'excursionisme també apareix lligat a una inquietud cívica. Als anys trenta, època de la segona República, es recupera el caliu de l'associacionisme que havia quedat esmorteït amb la dictadura de Primo de Rivera. La primera notícia que tenim d'una entitat que inclou l'excursionisme entre les seves activitats és la de la Societat Cultural i Excursionista Esplai, creada possiblement l'any 1932. No ens ha pervingut documentació escrita sobre aquesta associació. Sabem, però, que un dels seus promotors principals va ser Pere Coromines –en Pere de ca la Maria Fornera– tot i que segons sembla el seu president era Jaume Estany. El grup Esplai, a més de fer sortides excursionistes –aprofitant sobretot aplecs que es feien a la rodalia– portava a terme també altres activitats, sobretot lligades al cinema amateur i a la fotografia. L'Esplai portava a terme amb una

Una sortida de l'Esplai, anterior a 1936. A l'aplec de Santa Maria de les Olletes.

A la segona fotografia, d'esquerra a dreta, Antoni Piella, Carles Soler i Antoni Compte.

Una sortida a Sant Joan als anys 40. D'esquerra a dreta, Jaume Estany, que havia estat president de l'Esplai, Antoni Compte, Eduard Moret i Eudald Carbonell «Non».

certa regularitat projeccions de cine a Sant Joan, al Palau de l'Abadia, i també en altres pobles de la comarca on se'ls demanava –tenim constància que ho van fer a Vallfogona i a Ogassa, per exemple. L'impulsor més destacat de les activitats de cine i fotografia era Eudald Carbonell, conegut com en *Non*.

La guerra civil trencaria la dinàmica de l'entitat. Curiosament, la que seria la darrera sortida col·lectiva organitzada per l'Esplai va coincidir amb l'aixecament franquista del 18 de juliol de 1936. Aquell dia, l'Esplai havia organitzat una excursió a l'aplec de Santa Magdalena de Vallfogona. Perquè hi pogués assistir més gent, es varen llogar dos autobusos que portessin els assistents fins al coll de Canes, i des d'allà arribar a peu a l'ermita. Encara avui, els més joves dels participants en aquella excursió recorden com –a la tornada a Sant Joan– van anar al cafè Narat, a la plaça Major, i van trobar els clients amb l'orella parada a la ràdio, escoltant les primeres notícies del cop d'estat.

Els tres anys de guerra que seguirien –i els posteriors– serien males èpoques per a l'excursionisme. Molts dels joves de l'Esplai van haver d'anar a la guerra, però la llavor que va sembrar l'entitat no va ser inútil. Si més no perquè alguns dels seus integrants els tornem a trobar anys després –passats els moments més durs de la posguerra– en la represa de l'activitat excursionista a Sant Joan.

La represa de l'excursionisme sota la dictadura

La pràctica de l'excursionisme –lligada a una certa estabilitat econòmica i a un clima polític favorable a l'associacionisme– va quedar molt tocada després de la guerra civil. Estanislau Torres recull dades que ho demostren: de les 236 entitats excursionistes que hi havia a Catalunya l'any 1936, es va passar a 20 entitats el 1940. D'altra banda, el lligam del moviment excursionista amb el nacionalisme i la inequívoca filiació catalanista de les entitats i persones que l'integraven, el va situar en el punt de mira del règim franquista. La simple pràctica de l'excursionisme podia resultar una activitat sospitosa. El mateix Estanislau Torres, veterà escriptor i excursionista, ho va poder comprovar en una sortida pels entorns de Sant Joan.

EXCURSIONISME SOTA VIGILÀNCIA

"Una vegada (aquells dies en Franco era a Barcelona, al Pirineu hi havia molta més vigilància), vam seguir l'itinerari Sant Joan de les Abadeses, Ogassa, Collada Verda, Balandrau, Pic de l'Infern, Núria i Ribes i la policia ens va deturar quan feia relativament poc que caminàvem. Va ser curiós perquè quan ens van cridar l'alto no els vam entendre i els vam dir "bona nit". Té una explicació, això. Un dels nostres companys era (o ho era la seva família) del país i havíem anat saludant gent que el coneixien. Val a dir que aquells guàrdies no s'ho van prendre malament. Ens van fer buidar les motxilles, això sí, ens van demanar la documentació... i ens van aconsellar que no transitéssim de nit perquè ens exposàvem a rebre un tret. Tenien raó, però vam haver de caminar un bon bocí, encara, perquè el lloc on havíem previst pernoctar era a Cal Frare. Que, per cert, un dels companys duia un salconduit de fronteres on constava l'autorització per traslladar-se a un sol poble, només. "Saldes", deia el document. I de Saldes a Ogassa hi ha una colla de quilòmetres... Sortosament el company no era curt de paraules: els va convèncer, els va explicar que es tractava d'un poble proper, poc important, i va assenyalar un punt molt indeterminat... Ens hi vam acostumar, als controls i a les forces de vigilància..."

Estanislau Torres

Després de la guerra civil, la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya –que fins llavors aglutinava tot el moviment associatiu– va passar a Delegación Regional de la Federación Española de Montañismo en Cataluña. Als primers anys, l'activitat de les entitats es va intentar controlar fins al mínim detall. El 21 de març de 1940, el governador civil de Barcelona, Wenceslao Fernández Oliveros, publicava una ordre al *Boletín Oficial de la Provincia* on deia que els presidents de les entitats quedaven “investidos del carácter de agentes auxiliares de la autoridad” i els responsabilitzava de controlar la vida interna de cada associació “a los efectos de impedir que se falseen, desnaturalicen, rebasen o sustituyan, insidiosamente o abiertamente, los fines sociales lícitos”. El règim desconfiava, doncs, de tot allò que feia olor de país, o que podia fer-ne.

Una acampada a Sant Amand, el 2 d'octubre de 1955, per col·locar-hi el llibre de registre. Aquest dia es va començar a parlar d'aixecar una creu al cim del Taga.

Pioners de l'esquí a Sant Joan. D'esquerra a dreta, Antoni Compte, Eduard Moret, Josep Serra i Pau Serrat. La foto data dels anys 40 i possiblement es va fer a la Molina.

La delegació de la Unió Excursionista de Catalunya a Sant Joan

En aquest context, no és estrany que la recuperació de l'activitat excursionista a la posguerra fos complicada. La Unió Excursionista de Catalunya –entitat creada el 1933, que s'estructurava en diferents delegacions escampades per Catalunya– va ser un dels primers col·lectius en tornar a posar-se en marxa. El mateix 1940, va reprendre les activitats amb només quatre delegacions. El 1943 ja en tenia set, i de mica en mica se n'hi van anar incorporant de noves, a mesura que la pressió política també s'afluïxava.

Va ser aquesta entitat la que els excursionistes santjoanins van triar com a aixopluc per a les seves activitats, tan bon punt van estar en condicions de tornar a posar-les en marxa. Durant els anys 40, hi ha constància que grups de joves –molts dels quals havien estat lligats a l'Esplai– continuaven fent excursions a la muntanya pel seu compte, sense estar organitzats en cap entitat. Fins i tot, alguns d'ells practicaven l'esquí, amb sortides a les estacions més properes –La Molina i Núria– o, senzillament, baixant pels vessants de l'obaga del Taga i de Puig Estela.

A principis de la dècada dels 50, es planteja novament la necessitat de donar una estructura estable a aquestes inquietuds que continuaven existint. Novament, hi trobem Pere Coromines com a impulsor, que contacta amb altra gent i comença a crear el caliu necessari. En un primer moment, sembla que la seva intenció era recuperar amb el mateix nom l'Esplai, l'entitat existent abans de la guerra civil. La idea, però, va ser desestimada davant de la dificultat que podia haver-hi per obtenir els permisos oficials per ressuscitar una associació constituïda durant el període republicà i, per tant, sospitosa ja d'entrada. Així doncs, es va considerar millor acollir-se al paraigua d'una entitat ja constituïda. Primer es va demanar informació al Centre Excursionista de Catalunya, però aquesta entitat no tenia delegacions locals. Després, es va acudir a la Unió Excursionista de Catalunya, amb qui es va arribar ràpidament a un acord.

El maig de 1953, es van aprovar oficialment els estatuts de la delegació de la Unió Excursionista de Catalunya (UEC) de Sant Joan de les

Abadesses, la que feia número 12 entre les que l'entitat tenia repartides llavors pel país. El primer president va ser-ne Antoni Compte i Fageda, i el secretari, Joan Santanach i Ricart. Cada delegació escollia el seu propi president-delegat, que després rebia l'aprovació del Consell General de la UEC. Aquest organisme, per la seva part, estava format per tots els presidents de les delegacions –en qualitat de vocals– que escollien entre ells un president i un vice-president per al conjunt de la UEC. La forma d'organització permetia que cada delegació funcionés, *de facto*, amb una notable independència, encara que formalment estiguessin estructurades en una sola entitat.

Com a socis fundadors de la delegació de la UEC de Sant Joan, figuren els esmentats Antoni Compte i Joan Santanach, i a més d'ells Pere Arqués, Àngel Canelles, Josep Cerrada, Jordi Corominas, Eudald Esteve, Enric Franch, Josep Garriga, Ramon Guillamet, Josep Illa, Ramon Masós, Adolfo Moliné, Enric Pascal, Josep Pineda, Josep Plana, Pere Prat, Ramon Serrat i Josep Tarré. El primer local social de l'entitat es va establir al cafè de Can Pep, al principi del carrer de Ramon d'Urg, que també servia de local per a altres entitats de la vila, com el CE Abadessenc.

L'entitat va començar, de mica en mica, a posar en marxa la seva maquinària. Entre finals dels cinquanta i principis dels seixanta, i sota la presidència d'Antoni Compte, s'iniciarien algu-

Repartiment de premis de la marxa d'orientació de l'any 1962. Al cafè de Can Pep. D'esquerra a dreta, Pere Arqués, Josep Garriga, Guillem Rovira, Enric Pascal i Nicolau Panadés.

La missa al cim del Taga del 29 de juny de 1957, oficiada per mossèn Josep Codinach, és considerada oficialment la primera que l'entitat va organitzar.

nes de les activitats que encara avui continuen i que identifiquen l'excursionisme santjoaní. Les primeres que es van portar a terme amb regularitat van ser la Missa al cim del Taga, iniciada el 1956, i la Marxa d'Orientació, que es va començar a fer el 1958. Tres anys més tard, el 1961, es va fer la primera Marxa Infantil d'Orientació –més tard aquesta marxa passaria a ser de regularitat. L'any següent, el 1962, es portava al Taga el primer pessebre per Nadal, obra d'Antoni Compte i de Josep González. El 1963, es feia el primer campament infantil al pla d'Estràngol, i també el primer Concurs de Christmas –ara, Concurs de Nadales. Es marcaven així algunes de les grans línies que s'han anat seguint en anys posteriors: l'activitat competitiva o més pròpiament esportiva –les marxes-, l'activitat d'excursionisme col·lectiu amb una àmplia vocació de participació popular –la missa al cim del Taga–, i una vessant cultural –les nadales. Hi ha també constància de la realització d'altres activitats que, si bé s'apartaven de l'àmbit estrictament excursionista, servien per atreure gent a l'entitat. Es feien, per exemple, sortides amb autocars a diferents punts del país: a Perpinyà, a Olesa de Montserrat per veure-hi la Passió, o a poblacions de la costa, aprofitant l'estiu.

Durant aquests anys, també es va intentar la creació d'un refugi de muntanya a l'antiga rectoria de Sant Martí d'Ogassa. L'entitat va negociar-ho amb el Bisbat de Vic, propietari de l'edifici. La Unió Excursionista es comprometia a rehabilitar-lo i mantenir-lo en condicions per al

UE UNION EXCURSIONISTA DE CATALUÑA
— SAN JUAN DE LAS ABADDESAS —

Viernes, día 12 de Octubre de 1962

II MARCHA INFANTIL de ORIENTACION por MONTAÑA

Por los cercanías de la localidad

Podrá tomar parte en la misma todas las niñas comprendidas en edad escolar.
Inscripciones en el local social antes del día 19 de Octubre.

Salida del primer equipo a las 8 de la mañana.
Inscripciones en el local social antes del día 19 de Octubre.

Domingo, día 28 de Octubre de 1962

VII MARCHA DE ORIENTACION POR MONTAÑA

Por los más bellos parajes de nuestra comarca

Duración aproximada: 4 horas
Salida del primer equipo a las 7:30 horas
Inscripciones en el local social antes del día 26 de Octubre

Para saber más cosas sobre el programa de excursiones, ven a vernos.

Para calzados de montaña...
Calzados Nogué

UE
SANT JOAN DE LES ABADDESSES

CONCURS INFANTIL DE «CHRISTMAS» NADALES

TROFEUS:
Magalí Ajustament - U. E. C. Sant Joan
Impremta Nacional - Impremta Garriga

NORMES:

CONCURENTS:	Menys de setze anys i 14 anys com a màxim per 15-12 i 14 anys.
TEMA:	Dibuxar amb estil (dibutxos, dibuxs límits, línia, ombra, etc.).
TAMANY:	MAXIM de 18 x 24 cm. (en paper de barba, cartolina o similar).
QUANTITAT:	Un MAXIM de TRES dibuixos per concursant.
PRESENTACIO:	Deixar venen de cada dibuix, almenys DIBUXA ha de portar un TITOL per dibuix. En paper a part hi haurà el NOM, TITOL, EDAT i NOM del concursant.
PLAC D'ADMISSIO:	Finca el dia 15 de Octubre en el local Social de Sant Joan de les Abadesses.
CLASSIFICACIO:	Se realitzarà el dia 17 de Octubre per el JURY CLASIFICADOR.
PREMI:	Hi haurà un premi per cada categoria de concursants.

NOTES: Les obres entraran exposades al públic durant les Festes de Nadal en la antiga Rectoria.
Hores de visita: Festes de 11 a 14 i de 16 a 20.

seu ús, i el Bisbat el cedia gratuïtament per un període de 30 anys, només a canvi que els grups excursionistes d'Acció Catòlica el poguessin utilitzar lliurement. L'acord va arribar a ser redactat en forma de contracte –en un document que encara avui es conserva– però mai no es va arribar a signar, segons sembla perquè a última hora el Bisbat es va fer enrere.

Fent el sòcol de la creu del Taga el 21 de juny del 1959. Al peu de la creu, ajupit, Manuel Broton, a l'esquerra de la imatge, Josep González i a la dreta, dempeus, Antoni Compte i Josep Serra. Sobre el matxo, Francesc Colom i penjat de la creu Enric

LA CREU DEL TAGA

El Taga és la muntanya que ha simbolitzat l'excursionisme a Sant Joan des dels seus inicis. La seva silueta identifica el paisatge de la vall, de la qual és el cim més alt, amb els seus 2.035 metres. Potser per tot això sempre ha estat un punt de referència per als muntanyencs de la vila.

Tot just feia els primers passos la delegació de la Unió Excursionista de Catalunya, el 1956, que ja es va fer una primera missa al cim de la

muntanya (1). Va ser arran de la celebració d'aquesta missa que va sorgir també la idea de plantar una creu al Taga. L'operació, no exempta de dificultats, es va portar a terme entre els dies 12 i 14 de juny de 1959. El pal i el creuer havien estat adquirits a una empresa que es dedicava a la fabricació de torres per a línies elèctriques. Eren de formigó armat i –lògicament– pesaven molt per pujar-los a més de 2.000 metres d'alçada; es calcula que entre el material i les eines, s'havien de traslladar al cim més de 1.000 quilos d'embalum. El relat dels fets és digne de ser reproduït, tal com el va recordar un testimoni de primera mà, Josep González, que més endavant esdevindria president de la Unió Excursionista de Sant Joan:

"(...) En la primavera del 1959 començàvem els treballs per fer el forat, inclús en un matí de boira i ruixim en Pere Campalans, balb de fred, feia explotar un cartutxo de dinamita. El dia 12 de juny, l'Enric Pascal i l'Eudald Serra, qui assumí el guiatge tècnic de la col·locació de la creu, arrossegant el pal de la creu per les fortes pendents amb el parell de

*El 21 de juny de 1959
una cop fet el sòcol*

bous de Miquel, menats per l'hereu d'aquesta casa i el seu germà, el creuer és transportat per mitjà d'un arrossegador de boscalls amb el matxo d'en mas Guit –Pere Carles. L'endemà, dia de Sant Antoni, en Pascal i en Serra acaben de fer el forat i diumenge, dia 14, ells mateixos amb l'ajuda d'en Ramon Canals, en Pere Serra –Tarroja– i uns quants excursionistes de Campdevànol que hi varen coincidir en aquells moments, procedeixen a la col·locació de la creu. El diumenge dia 21 pugem el material necessari per construir el sòcol amb la mula d'en Planabés –Francesc Colom–, en Manuel Broton fa la feina de paleta i l'ajudem l'Antoni Compte, Josep González, Enric Mayol, Joan Santanach i Josep Serra –Canal carboner–, el qual dóna una emblanquinada a la creu perquè sigui més vistosa. Al llarg d'alguns anys en Canal continuarà emblanquant-la" (2).

Pocs dies després de la plantada, el dia 29 de juny d'aquell mateix any, la creu es va beneir, en una jornada que tampoc no va estar exempta de dificultats. La primera que es va haver de superar va ser l'organització d'un campament, que s'havia d'instal·lar al mateix cim el dia abans de missa i la benedicció. El dia 27 de juny, per correu, es rep des de Barcelona la notificació que la Unió Excursionista de Catalunya no pot cedir les trenta tendes que s'havien demanat per al campament perquè no s'havien sol·licitat amb prou anticipació. Una gestió d'última hora va salvar l'acte del fracàs: els contactes d'un soci de la Unió Excursionista amb el destacament militar que llavors estava establert a Olot van fer possible que l'exèrcit cedís un total de 32 tendes. El campament es va poder instal·lar, tot i que no va ser ben bé al cim sinó una mica més avall, i van pernoctar-hi prop de 130 persones. El temps, però, es va afegir als entrebancs, i encara avui molts recorden com la benedicció de la creu es va fer enmig de la boira i la pluja, mentre que la missa es va celebrar al campament.

El 1965, Antoni Compte va deixar la presidència de la delegació de la UEC i el va succeir Josep González i Giménez, que ocuparia el càrrec fins la seva mort sobtada, el 1983. Home metòdic i bon organitzador, marcaria una època en l'excursionisme santjoaní. Sota el seu mandat, es consolidarien i ampliarien les activitats iniciades a l'anterior. Així, el 1972 es comencen a fer sortides matinals infantils, que acabarien consolidant-se com a Iniciació a la Muntanya. També el 1972 es va crear una secció d'esquí, seguint l'exemple de molts altres grups excursio-

LA MISSA DEL TAGA

La missa al cim del Taga s'ha mantingut fins ara –primer es feia a finals de juny, als volts de Sant Pere, i actualment es fa el tercer diumenge de juliol– com una de les activitats més emblemàtiques de l'entitat, amb una assistència que sol voltar el mig miler de persones. La major part de les celebracions les han oficiades els rectors o vicaris de Sant Joan i d'Ogassa: mossèn Anton Martí, l'actual rector de Sant Joan, és qui més vegades ha dit missa al Taga, juntament amb mossèn Josep Codinach, mossèn Joan Auric i mossèn Lluís Tarracó. L'any 1991, va oficiar la missa el bisbe de Vic, Josep M. Guix, el 1995 ho va fer el bisbe de Girona, Jaume Camprodon, i el 1996 el bisbe de Solsona, Antoni Deig. Les darreres misses, des del 1997, les ha presidides el rector de Molló i de Setcases, mossèn Josep Riera, gran afeccionat a la muntanya.

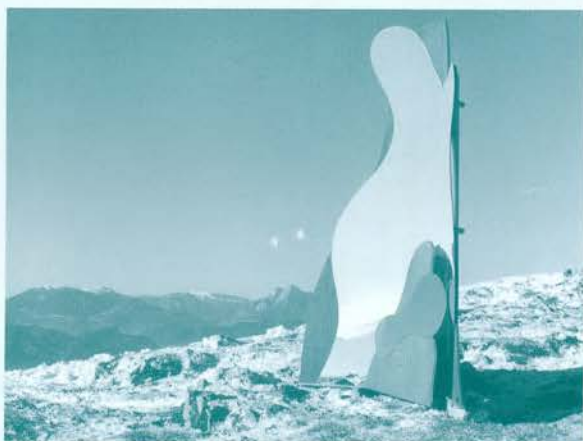
Seguint un costum molt arrelat entre les entitats excursionistes catalanes, la Unió Excursionista de Sant Joan realitza també cada any per

Nadal un pessebre muntanyenc, que en aquest cas es porta al cim del Taga. Cada any el realitza una persona diferent. L'entitat també s'ocupa de portar el llibre de registre del Taga, on hi poden escriure les seves impressions tots aquells que pugen al cim.

nistes, i recollint una petita tradició d'esquí d'aficionats que alguns santjoanins –amb estris rudimentaris– havien practicat als vessants del Taga. Amb el nom d'Altter Esquí, aquesta secció s'acabaria independitzant com a entitat pròpia, tot i que després acabaria integrada al Club Piscines i Esports Abadessenc. A part de les activitats organitzades a Sant Joan, consta una activa participació de socis de l'entitat en les diferents marxes d'orientació –agrupades en el trofeu Cinc Comarques. A títol particular o en petits grups, els excursionistes de Sant

Joan feien també sortides d'alta muntanya de les que acostumaven a deixar constància en la circular anual de l'entitat, preferentment a cims del Pirineu, però també dels Alps.

Pessebres al cim Taga a la dècada dels anys seixanta i el de l'any 1998, un dels més espectaculars. La seva entronització i recollida han esdevingut una tradició en el calendari de festes locals i un orgull la seva realització. Fins l'any 2019, santjoanins han demanat ser-ne els autors.

El 1971, també es va traslladar la seu social de l'entitat. El cafè de can Pep tancava, i es va obtenir permís de l'Ajuntament per utilitzar els baixos del Palau de l'Abadia. Paral·lelament, Lluís Mata i Dalmau –un dels socis actius de l'entitat– va oferir el seu establiment, el cafè de La Rodona, com a nou estatge social, i la seva proposta va ser acceptada, perquè permetia tenir un contacte més constant amb els socis. L'Abadia es va utilitzar només per guardar-hi material.

Seria igualment sota la presidència de Josep González, entre els anys 1974 i 1975, quan es viuria el procés de constitució de la Unió Excursionista de Sant Joan de les Abadesses com a entitat independent.

Socio n.º

...ruega a las Autoridades, particulares y entidades se sirvan facilitar los datos y auxilios el titular, agradecidamente esta d

AN JUAN DE LAS ABADESAS
El titular de este carnet su entidad los ser

union excursionista de cataluña

justificativo de socio a favor de

José Vilanova Diumenge
dirección *Pedro Rovira 16*

Delegación Nacional de Educación Física y Deportes

FEDERACIÓN ESPAÑOLA DE MONTAÑISMO

TARJETA DE IDENTIDAD

a favor de *José Vilanova Diumenge*
domicilio en *Sant Joan de les Abadesses*
perteneciente a la Sociedad *Unió Excursionista de Sant Joan de les Abadesses*

Nº 63970

El titular de esta tarjeta es miembro del grupo de esta Sociedad

AÑO 1962

F.E.M. 1963

F.E.M. 1964

FUGIOS Pto. JUN 1966, MAY 1966, mes - ABR. 1966

Resguard que acreditava el pagament de la quota de soci de la UEC de Sant Joan

Carnet de la Federació Espanyola de Muntanyisme d'un soci de la UEC de sant Joan. L'entitat tramita encara ara els carnets i assegurances per als socis que volen federar-se

Carnet d'associat

La creació de la Unió Excursionista de Sant Joan

El procés de separació de la Unió Excursionista de Catalunya i creació d'una entitat autònoma es va produir amb tota normalitat. El 27 de gener de 1974, l'assemblea ordinària de socis va aprovar l'inici de la tramitació per constituir l'associació, d'acord amb el procediment previst en els estatuts de la Unió Excursionista de Catalunya.

Entre els motius que es fan constar per procedir a la separació hi destaca que "en aquests anys s'ha aconseguit una completa formació com a entitat excursionista i una més efectiva integració en les activitats excursionistes de la nostra província, arran de la creació de la Delegació de la Federació Catalana de Muntanyisme a Girona". És a dir, que l'excursionisme santjoaní es sentia prou madur per caminar pel seu compte, sense tutela: hi havia un calendari d'activitats consolidades, un arrelament social notable –amb socis joves que garantien la continuïtat– i s'havia adquirit la pràctica suficient en els procediments de funcionament d'una entitat.

El següent pas es va donar el març de 1974, en una assemblea extraordinària de socis a la que va assistir el llavors president del Consell General de la Unió Excursionista de Catalunya, Òscar Ferrer. L'assemblea va ratificar el procés iniciat dos mesos enrere –no s'havia presentat cap esmena en contra– i es va acordar que la separació es faria efectiva a partir de l'1 de gener de l'any 1975. Els mesos que quedaven fins a final d'any s'havien d'aprofitar per a la preparació d'uns Estatuts i tota la documentació necessària per constituir una entitat.

La presència d'Òscar Ferrer a l'assemblea confirma la naturalitat amb que es va assumir el canvi de situació. El president de la UEC va oferir a Sant Joan tota la col·laboració necessària. De fet, el mateix nom que es va escollir per a la nova entitat –Unió Excursionista de Sant Joan de les Abadesses– volia indicar que entre la vella i la nova etapa no hi havia ruptura, sinó continuïtat. El dia 7 d'abril de 1974, en una altra assemblea, 25 socis es constitueixen com a promotors de la nova entitat, aproven el projecte d'Estatuts i proposen a la Federació Catalana de Muntanya una junta on Josep González continua com a president, Enric Pascal és el secretari, i Ramon Torner, el tresorer, acompanyats de Josep Bosch, Josep Prat i Esteve Carles, com a vocals. Tal com estava previst, a principi de 1975 es fa efectiva la separació, i el 26 de gener d'aquest any té lloc la primera assemblea ordinària de socis de la Unió Excursionista de Sant Joan de les Abadesses.

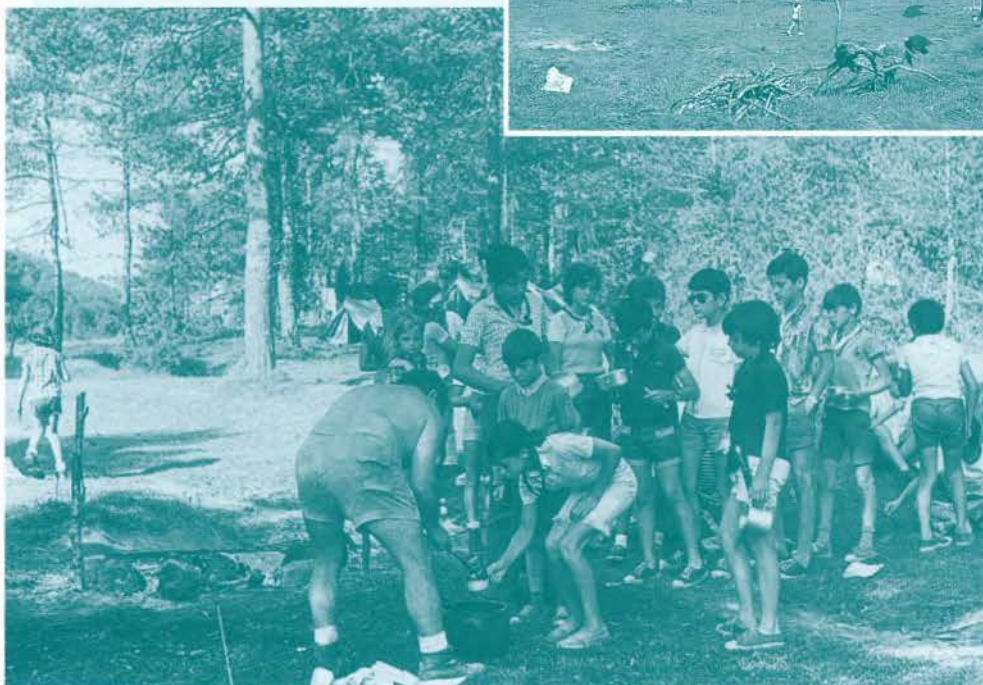
25 anys de la Unió Excursionista de Sant Joan de les Abadesses

L'evolució de la Unió Excursionista de Sant Joan, al llarg del seu primer quart de segle de vida independent, segueix dues línies: l'increment del potencial de l'entitat –nombre de socis, serveis que s'ofereixen i activitats realitzades– i l'esforç per adaptar-se als canvis que l'excursionisme experimenta. En aquests 25 anys s'ha assistit a una creixent popularització de l'activitat muntanyenca com a forma de lleure, relacionada darrerament amb la pràctica dels anomenats esports d'aventura. Al mateix temps, ha perdut pes l'excursionisme tradicional, lligat durant el franquisme a un component resistencialista. El repte de la Unió Excursionista de Sant Joan ha estat i és el de mantenir l'equilibri entre totes les formes de practicar les activitats de muntanya.

L'entitat ha tingut quatre presidents des que va ini-

El campament al pla d'Estràngol de 1985

Repartint la xocolatada al campament del pla d'Estràngol, a principis dels anys 70.

ciar la seva trajectòria autònoma. Josep González va continuar al seu davant fins l'any 1983, quan va morir sobtadament. El va substituir llavors Enric Pascal, veterà membre de moltes juntes anteriors, que el 1992 també va deixar el càrrec per raons de salut. Entre aquest any i el 1996, Francesc Muñoz va ocupar el càrrec. Des de llavors, és president Daniel Planas.

El creixement en volum de l'entitat va comportar la necessitat de buscar un local propi on es pogués centralitzar la vida social i administrativa, i magatzemar-hi el material. El 1988, es va formalitzar el contracte de lloguer de l'actual local social, al número 4 del carrer Jussà. Les dependències del que havia estat en altre temps un habitatge familiar es van reformar gràcies al treball voluntari d'alguns dels socis. La infraestructura de l'entitat va fer un nou pas endavant amb la informatització de la gestió administrativa i comptable. El nombre d'associats s'apropa actualment al mig miler. La UE de Sant Joan està integrada a la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya.

Inauguració del sender de les Quatre Ermites PR C-60, el juny de 1989. Els participants a la primera caminada, davant Sant Ponç d'Aulina.

VIII Caminada Popular de les Ermites, l'1 de maig de 1997.

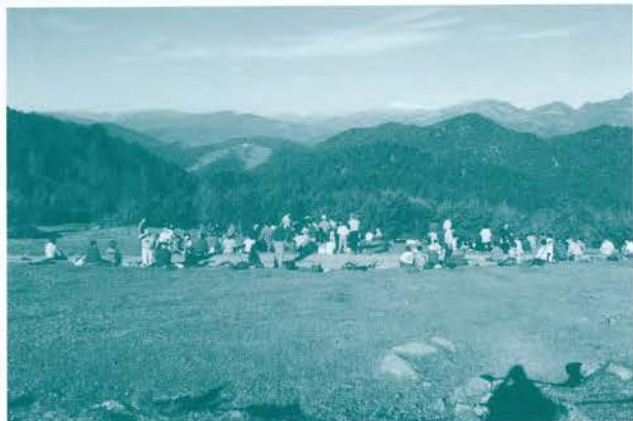

La Unió Excursionista ha procurat sempre que la seva activitat trascendís l'àmbit estrictament intern de l'entitat, i es traduí en un benefici per a la vila de Sant Joan. Amb aquest objectiu, el 1989 es va inaugurar el sender de petit recorregut de les Quatre Ermites, que permet fer un recorregut a l'entorn de Sant Joan prenent com a punts de referència les ermites de Sant Antoni de Pàdua, Santa Llúcia de Puigmal, Sant Ponç d'Aulina i Santa Magdalena de Parella. El traçat s'acull a les característiques tècniques i de senyalització dictaminades pel Comitè Català de Senders, que a la seva vegada s'adapten a la normativa internacional en aquest camp. El sender PR C-60 –segons la nomenclatura oficial– té una longitud de 20'5 quilòmetres, després de l'última modificació que es va fer del seu recorregut, coincidint amb el desè aniversari. També amb aquest motiu, i en col·laboració amb l'Ajuntament, es va netejar i senyalitzar, i es van editar nous fulletons explicatius del recorregut.

El grup d'iniciació a la muntanya, l'any 1985. Assegut enmig dels nens, Josep Prat, que va ser l'ànima de la formació de nous excursionistes durant molts anys.

Els participants a la Marxa de Regularitat de Catalunya, organitzada per la UE el 27 de maig de 1979, al cim del Puig Estela.

Compartir un àpat a la muntanya és un dels moments agradables de l'excursionisme. A la foto, la sortida-esmorzar d'inici de la temporada, el 2 de març de 1997, prop del serrat del Galàpet.

Els darrers anys s'ha fomentat la pràctica de l'excursionisme d'alta muntanya. Els participants a la sortida general d'alta muntanya d'enguany, el dia 2 de juliol, al cim del Garmo Negro.

L'activitat actual de la Unió Excursionista de Sant Joan s'articula al voltant d'unes seccions que realitzen sortides periòdiques, a més de les activitats puntuals que formen part del calendari anual.

SECCIÓ D'ALTA MUNTANYA

Realitza mensualment –entre setembre i juliol– sortides per pujar a cims del Pirineu de més de 2.000 metres. L'activitat d'aquesta secció inclou també els Trofeus 3000. Aquests guardons van ser creats per iniciativa dels socis Josep Burniol i Francesca Gelabert, i es concedeixen a les persones –socis o no de l'entitat– que durant l'any pugen a cims de més de 3.000 metres, i que ho acrediten degudament. Fins a l'any 2000, s'han entregat un total de 334 d'aquests trofeus en les sis edicions de la convocatòria.

SECCIÓ INFANTIL

Manté en marxa una de les activitats més tradicionals de l'entitat, les sortides d'iniciació a la muntanya que serveixen per introduir els més joves –nens i nenes d'entre 6 i 14 anys– en la pràctica de l'excursionisme. També continua organitzant el campament anual al pla d'Estràngol, durant quatre dies a finals del mes de juliol. Al mateix temps, aquest campament serveix perquè grups de joves comencin a participar més activament en la vida de l'entitat, fent-hi de monitors.

SECCIÓ DE BICICLETA DE MUNTANYA

La més jove de les seccions, creada el 1998 per donar resposta a les inquietuds dels socis que tenen en la bicicleta la seva forma de recórrer la muntanya. Realitza també sortides mensuals, amb diferents graus de dificultat.

SECCIÓ DE SENDERS

Es va crear el 1989, amb l'objectiu d'ajudar al coneixement dels senders de gran recorregut dels Països Catalans. Realitza sortides mensuals per recórrer trams d'aquests senders, en col·laboració amb altres entitats del Ripollès i d'Osona. Actualment participen en aquesta iniciativa, promoguda per la Unió Excursionista de Sant Joan de les Abadesses, el Club Excursionista de Ripoll, el Grup Excursionista de Campdevàrol, la Unió Excursionista de Vic i el Club Excursionista de Taradell. L'entitat s'ocupa també del manteniment dels trams de senders de gran recorregut que travesen el terme municipal de Sant Joan.

SECCIÓ DE MARXES

Les activitats més tradicionals de totes les que porta a terme l'entitat han perdut, de mica en mica, l'acceptació que tenien els anys enrere. Els canvis de costums porten a una progressiva preferència per les caminades que no tenen caire competitiu ni reglat. Tot i això, s'ha continuat realitzant la Marxa d'Orientació i la Marxa Infantil de Regularitat, i els socis de l'entitat han continuat participant en marxes promogudes

per altres entitats. La Marxa d'Orientació és puntuable per la Copa catalana de Marxes Regulars.

ALTRES ACTIVITATS

Entre les activitats generals que la Unió Excursionista de Sant Joan porta a terme un cop a l'any, destaquen la missa al cim del Taga i la portada del pessebre (veure l'apartat *La missa i la creu al Taga*). Cada mes de desembre, es continua realitzant el Concurs de Nadales, amb la corresponent exposició dels treballs realitzats. Des de l'any 1989, coincidint amb el dia 1 de maig, es porta a terme la Caminada Popular de les Ermites. Iniciada amb motiu de l'obertura del sender de les Quatre Ermites, s'ha anat variant el seu recorregut per conèixer nous indrets, sempre prenent com a punt de referència ermites o esglésies de l'entorn de Sant Joan. És l'activitat amb més participació de totes les que actualment porta a terme la Unió Excursionista, i atreu molta gent de fora de la vila i de la comarca. Des de fa cinc anys, l'entitat també organitza una caminada nocturna emmarcada en el Cicle de Representacions del Comte Arnau, el segon dissabte del mes de juliol. La vigília de Sant Joan, es prepara la recepció de la Flama del Canigó.

Al llarg d'aquests anys, de forma esporàdica, s'han portat a terme altres iniciatives, que van des de projeccions i xerrades sobre temes de muntanya a sortides per al coneixement del terme municipal de Sant Joan. La Unió Excursionista ha col·laborat també en l'organització d'altres activitats a la vila i a la comarca, que van des de les pròpiament esportives –la duatló de Sant Joan o la cursa de bicicletes de muntanya Iron Bike– fins a les culturals –la proclamació de Sant Joan com a Ciutat Pubilla de la Sardana o el centenari de la Festa de l'Arbre.

Els diversos escuts que han identificat l'entitat. Des de la reconstrucció a partir d'una fotografia de l'Esplai, fins a la remodelació amb motiu del 25è aniversari, tot adaptant l'àliga de l'escut de la vila.

Sant Joan, seu d'activitats nacionals del món excursionista

L'activitat excursionista a Sant Joan no s'ha limitat a l'organització d'esdeveniments d'àmbit local. Ja el 1962, la UEC va triar Sant Joan per fer-hi el seu campament General de Primavera, que es va instal·lar a les Tres Creus, tot i que el mal temps el va acompanyar. El 1964, la delegació de la UEC va col·laborar en l'organització del 14è. Campament General de Catalunya, convocat per la Federació Catalana de Muntanyisme i organitzat directament per l'Agrupació Excursionista Icària, de Barcelona. El lloc escollit per al campament van ser els plans de Puigoliver, prop del Corcoi. Les activitats dels tres dies que va durar el campament eren una mostra de la funció que complia l'excursionisme com a aixopluc de manifestacions de la cultura del país: ballada de sardanes, recital de danses, i la quarta edició dels Jocs Florals de Muntanya.

El 27 de maig 1979, Sant Joan va acollir la 43a. edició de la Marxa de

PROGRAMA

Dia 28 de Abril (sábado)

A las 19 horas: INAUGURACION.

A las 21'30: «FOC DE CAMP» con la actuación de «Els cantaires de la U. E. C.».

Dia 29 de Abril (domingo)

A las 9'30: MISA en el Campamento.

A las 11: OYMKHANA. Al finalizar se efectuará un reparto de premios por el Sr. Presidente del Consejo General.

A las 16: JUEGOS INFANTILES.

Dia 30 de Abril (lunes)

DIA LIBRE. Se organizarán excursiones al Taca, Sant Amad, Milany, Saltor, Serra Caballera, Refugio del Coll del Pal y Coll de Jou, Santa Magdalena de Cambria, etc. con vocales de la delegación de San Juan.

A las 21: «FOC DE CAMP» DE DESPEDIDA con la actuación de «Els cantaires de la U. E. C.».

Dia 1 de Mayo (martes)

A las 15 horas: CLAUSURA DEL CAMPAMENTO.

La comisión organizadora podrá alterar el programa si causas razonables así lo aconsejan.

Situación

En el «Pla de les Tres Creus» a unos 20 minutos de la Estación de la RENFE.

Agos

En la masía de «Las Llances» 5 minutos del campamento.

Paja

En la masía de «Las Llances» a todos los poseedores de colchoneta.

Indumentaria

Prendas mínimas; camisa y pantalón corto.

Servicios

Habrà servicio de bebidas.

Horario de Trenes

Salidas de Barcelona: 6'20 - 8'15 - 10'00 - 13'25
16'50 - 18'50 - 19'45

Salidas de San Juan: 5'13 - 7'20 - 8'55 - 11'50
13'10 - 14'55 - 16'45 - 18'40

NOTAS: No se permitirá encender fuegos con leña. Durante los días del Campamento deberá guardarse silencio a partir de las 11 de la noche.

Programa del Campament General de Primavera, el 1962. Va estar acompanyat d'unes plוגudes torrencials.

**CAMPAMENTO
GENERAL
DE
PRIMAVERA**

En el «Pla de les tres Creus»
SAN JUAN DE LAS ABADESAS
Del 28 de Abril al 1 de Mayo 1962

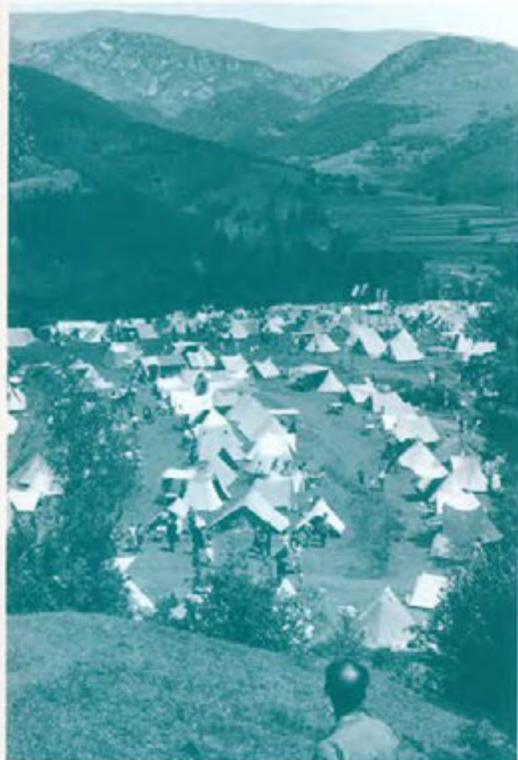
Regularitat de Catalunya, que va portar més de mig miler de persones (258 equips) cap a Serra Cavallera. El 1985, s'hi va fer la 6a. edició de la Marxa Infantil de Regularitat de Catalunya, amb una participació de 220 nens i nenes. I el 1996, Sant Joan va acollir el 15è. Aplec d'Excursionistes Veterans de Catalunya.

NOTES

(1) L'inici de la missa al cim del Taga s'ha considerat sempre que havia estat el 29 de juny de 1957. Així consta en l'opuscle editat per la Unió Excursionista de Sant Joan l'any 1982, amb motiu del 25è. aniversari de l'esdeveniment; s'hi reproduïx un article de l'antic secretari de l'entitat, Joan Santanach, aparegut a la revista *Senderos* el juny de 1959. Al *Full Parroquial* del 15 de juliol de 1956, però, hi hem pogut localitzar la nota següent, en l'apartat *Crònica de junio*: "En el día de hoy [29 de juny] excursionistas de Sant Joan y Ripoll en número de unos 70 asisten a una Misa en el monte Taga. Unidos a ellos en espíritu, los sanjuanenses todos te confesamos una vez más, oh Dios, Señor de nuestros montes y valles". Així doncs, sembla prou evident que va haver-hi una missa al Taga anterior –exactament en un any– a la que va oficiar-hi el 29 de juny de 1957 mossèn Josep Codinach, que fins ara es considerava la primera.

(2) GONZÁLEZ, Josep. *La nostra missa al cim del Taga*. Dins *XXV Missa al cim del Taga*. Unió Excursionista de Sant Joan, 1982.

Les tendes instal·lades als plans de Puigoliver, l'any 1964, en el 14è campament general de Catalunya

Bibliografia

IGLÉSIES, Josep. *Enciclopèdia de l'Excursionisme*.

Vol I (*Història de l'excursionisme*).

Ed. Selecta. Barcelona, 1964

JUNYENT, Eduard. *El monestir de Sant Joan de les Abadesses*.

Ed. de la Junta del Monestir. Sant Joan de les Abadesses, 1976.

RUSIÑOL, Santiago. *Una excursió al Taga, Sant Joan de les Abadesses i Ripoll* (dins *Obres Completes*, vol. II).

Pròleg de D. Samuel Abrams.

Ed. Selecta. Barcelona, 1976.

TORRAS, Cèsar August. *Pirineu Català. Vol. IV (Ripollès)*.

Tallers Gràfics Hostench. Barcelona, 1921.

TORRES, Estanislau. *Excursionisme i franquisme*.

Pub. de l'Abadia de Montserrat. Col. Llibre de Motxilla, 10. Barcelona, 1979.

Actes religiosos

Novena al Santíssim Misteri, cada dia del 31 d'agost al 9 de setembre, a les vuit del vespre. Cant dels Goigs.

9 SETEMBRE, DISSABTE

A les dues de la tarda, repicament general de campanes.

10 SETEMBRE, DIUMENGE

A dos quarts d'onze del matí, missa solemne concelebrada presidida per mossèn Anton Martí, rector de la parròquia. A l'Ofertori els pabordes de la plaça executaran davant l'altar uns compassos del Ball dels Pabordes.

Acabada la missa, trasllat de l'Eucaristia

al front del Crist del Santíssim Misteri, on romandrà exposada tota la tarda per ser adorada i venerada pel poble. Torns de vetlla.

A les vuit del vespre, missa i solemne vetlla al Santíssim Misteri.

11 SETEMBRE, DILLUNS

A dos quarts de dotze del migdia, missa solemne concelebrada, dedicada a Santa Maria la Blanca.

12 SETEMBRE, DIMARTS

A les onze del matí, missa solemne concelebrada, dedicada al beat Miró de Tagamanent.

Festes populars

2 SETEMBRE, DISSABTE

A partir de les nou del vespre, Enfilada a Sant Antoni. Sopar popular i revetlla amb el Trio Camprodon.

8 SETEMBRE, DIVENDRES

A les onze de la nit, a la plaça Major, actuació dels grups Umbilical i Dusminguet.

A dos quarts de dotze de la nit, al pavelló, ball amb el conjunt Moonlight.

9 SETEMBRE, DISSABTE

A les onze del matí, al Camp Municipal d'Esports, partit de futbol.

A dos quarts d'una del migdia, al Camp Municipal d'Esports, partit de futbol.

A les tres de la tarda, al camp de tir, tirada general al plat.

A dos quarts de quatre, al camp de petanca, melé de petanca.

A les quatre de la tarda al Camp Municipal d'Esports, partit de futbol.

A les quatre de la tarda, a la plaça de l'Abadia, trobada de gegants. Tot seguit, festa de l'escuma amb el grup Arlequí a la Plaça Major.

A les sis de la tarda, al Camp Municipal d'Esports, partit de futbol.

A dos quarts de nou del vespre, a les Cinc Fonts, encesa de l'interruptor de la nova il·luminació del Pont Vell i les façanes del Ter, amb motiu del centenari de l'enllumenat de la vila de Sant Joan.

A dos quarts de deu del vespre, al campar, serenates. Tot seguit, cercavila i audició de sardanes a la plaça Major amb la cobla Jovenívola de Sabadell.

A les onze de la nit, a la plaça Clavé, actuació del grup de música celta Crispi Moors.

A partir de dos quarts de dotze de la nit, al pavelló, ball amb Ethel i l'orquestra Malvana i el conjunt El Tren de la Costa.

10 SETEMBRE, DIUMENGE

A un quart d'onze del matí, a la plaça Major, les Autoritats, precedides pels gegants i la cobla, s'encaminaran cap al Monestir per assistir a la missa solemne.

A tres quarts de dotze del migdia, a la plaça Major, la cobla Montgrins interpretarà la Sardana d'Honor «Recordant Sant Joan», de Lluís Buscarons, dedicada a la memòria del mateix autor, traspassat enguany.

A dos quarts d'una del migdia, al passeig del Comte Guifré, sardanes amb la cobla Montgrins.

A un quart de cinc de la tarda, a la plaça Major, els Pabordes, acompanyats del delegat de l'Autoritat i precedits per l'orquestra, aniran a buscar les Pabordesses als respectius domicilis i es dirigiran a la plaça Major.

A tres quarts de cinc de la tarda, a la plaça Major, Ball dels Pabordes. Les parelles balladores d'enguany són:

Joan Ferrer-Mireia Serrat

Josep Roura-Elisabet Carrillo

Carles Martínez-Eva Bosch

Segimon Serrat-Emma Guillaumes

A les cinc de la tarda, al Camp Municipal d'Esports, partit de futbol.

A dos quarts de sis de la tarda, al passeig del Comte Guifré, doble audició de sardanes amb les cobles Montgrins i Marina.

A dos quarts d'onze del vespre, a la plaça Major, audició de sardanes amb la cobla Montgrins.

A dos quarts d'onze de la nit, al teatre Centre, representació de l'obra «Insomnis», d'Anna Pla, per la companyia Teiatro.

A les onze de la nit, a la plaça Clavé, actuació del grup de rock Entregirats.

A la mateixa hora, al Casal de Jubilats, ball amb la Família Serrallonga.

A partir de dos quarts de dotze de la nit, al pavelló, ball amb els grups Tràfic i Cimarron i disco-mòbil.

11 SETEMBRE, DILLUNS

DIADA NACIONAL DE CATALUNYA

A les nou del matí, al camp de tir, tirada social al plat.

A les deu del matí, sortint de la benzinera, Cercavila de Cavalls. la comitiva arribarà a la plaça Major.

A dos quarts d'una del migdia, al monestir, davant la corona del Comte Guifré, pare de la Catalunya Vella, ofrena floral. Es llegirà un text de l'escriptor i periodista recentment desaparegut Avel·lí Artis-Gener, "Tisner". Es clourà l'acte amb el cant dels Segadors.

A les dotze del migdia, a l'avinguda del Comte Guifré, carrer Ramon d'Urg i plaça Clavé, sardanes amb la cobla Montgrins.

A la mateixa hora, a la plaça Major, espectacle infantil d'animació.

A la una del migdia, a l'església de Sant Pol, concert amb la cobla Montgrins.

A dos quarts de cinc de la tarda, al pavelló, concert amb l'orquestra Marina.

A dos quarts de sis de la tarda, al passeig del Comte Guifré, doble audició de sardanes amb les cobles Montgrins i Marina. Interpretació dels Segadors.

A les sis de la tarda, al Camp Municipal d'Esports, partit de futbol.

A dos quarts de deu del vespre, els Pabordes, acompanyats del delegat de l'Autoritat i precedits per la cobla, aniran a buscar les Pabordesses als respectius domicilis i es dirigiran a la plaça Major.

A les deu del vespre, a la plaça Major, Ball dels Pabordes.

A dos quarts d'onze del vespre, a la plaça Major, audició de sardanes amb la cobla Montgrins.

A les onze de la nit, al Casal de Jubilats, ball amb el duet Brauli i Ramon.

A partir de dos quarts de dotze de la nit, a l'envelat, ball amb l'orquestra Marina i el grup Montecarlo. A tres quarts de cinc de la matinada, davant de l'envelat, Diana Florejada amb xaranga musical pels principals carrers de la vila.

A un quart de sis de la matinada, a l'envelat, Ball del Pijama amb el grup Montecarlo.

12 SETEMBRE, DIMARTS

A les onze del matí, audició de sardanes amb la cobla Ciutat de Girona, distribuïdes per la plaça Major, plaça de l'Abadia, avinguda del Comte Guifré, plaça de l'Escultor Pujol, carrer Ramon d'Urg i plaça Pompeu Fabra.

A la una del migdia, al Covilar, sardanes amb la cobla Montgrins.

A les dues de la tarda al Covilar, dinar popular.

A les cinc de la tarda, al Covilar, sardanes amb la cobla Montgrins.

A les tres de la tarda, xaranga pel carrers i places de la vila fins a les set del vespre.

A les cinc de la tarda, als jardins de la Residència Geriàtrica, actuació del mag Fabra.

A dos quarts de vuit del vespre, davant del Camp Municipal d'Esports, inici de la Borgia.

Itinerari: plaça Clavé, Sant Pol, carrer Comella, avinguda del Comte Guifré, carrers Tints, Jussà, Corriols, Nobles Gironella i Mestre Nunó, plaça de l'Abadia, carrer Abat Isalguer, carrer Major i plaça Major.

A dos quarts de nou del vespre, a la plaça Major, Sardana Llarga amb la cobla Montgrins.

A un quart de deu del vespre, a les Cinc Fonts, castell de focs.

A un quart d'onze de la nit, al passeig del Comte Guifré, audició de sardanes amb la cobla Montgrins.

A partir de les onze de la nit, al pavelló, ball amb l'orquestra Clau de Cinc.

NOTES

ENFILADA A SANT ANTONI

Com l'any passat, farem una caminada popular fins a l'ermita de Sant Antoni. S'hi podrà pujar a partir les nou del vespre fins a les deu. L'accés serà exclusivament a peu i per la carretera (trobareu algunes sorpreses durant l'itinerari). No es permetrà l'accés amb cap tipus de vehicle. Cal recordar la necessitat de portar lot.

El tiquet inclou el sopar i tot el material que s'anirà donant durant el trajecte.

El preu dels tiquets és de 1000 ptes. i es podran adquirir a l'Oficina de Turisme, fins al divendres 1 de setembre.

SARDANA D'HONOR

Dedicada a la memòria de Lluís Buscarons, compositor i músic de sardanes. Ens acompanyarà en moltes Festes Majors, tant amb els Montgrins com amb la cobla Ciutat de Girona. Estimà Sant Joan i hi dedicà varies sardanes.

Disabte, 9 de setembre

COMMEMORACIÓ DEL CENTENARI DE L'AIL·LUMINACIÓ DE LA VILA

A dos quarts de nou del vespre, a les Cinc Fonts, encesa de l'interruptor de la nova il·luminació del Pont Vell i les façanes del Ter, amb motiu del centenari de l'enllumenat de la vila de Sant Joan.

REPICAMENT I SERENATES DEL CAMPANAR

Per seguir aquesta antiga tradició, el lloc més idoni és el claustre del Monestir o el capdamunt del passeig del Comte Guifré.

Durant aquesta activitat, es parlarà de la megafonia de la fira per una millor audició de les peces musicals.

PAVELLÓ-ENVELAT

Els carnets de col·laboradors es podran adquirir a Caixa de Girona, abans del dia 9 de setembre. El preu és de 3.000 ptes.

Per a les llotges, es podrà fer reserva prèviament, també a la Caixa de Girona, abans del dia 8 de setembre.

El preu de les llotges és de 6.000 ptes. No inclou l'abonament: aquest s'ha d'adquirir a part. La rifa de les llotges es farà el dijous dia 7 de setembre a les deu del vespre, al pavelló. Els preus de les entrades seran: Divendres: gratuït. Dissabte: 1.200 ptes. Diumenge: 1.200 ptes. Dilluns: 1.200 ptes. Concert: 500 ptes. Dimarts: gratuït.

EXPOSICIÓ DE BONSAIS

El dies 10 i 11, al claustre del Monestir

CERCAVILA DE CAVALLS

El recorregut s'iniciarà a la benzineria a les deu, recorre el passeig Jaume I, Ramon d'Urg, Ramon de la Bisbal, Berenguer Arnau, Beat Miró, Tints, pere Planas, Corriols, A. Villalba, Jaume Nunó, Sant Miquel, A. Isalguer, carrer Major i plaça Major.

DINAR POPULAR AL COVILAR

Enguany es tornarà a celebrar el dinar popular a tres quarts de dues davant del pla del mas. El menú consistirà en una arrossada. Els tiquets, a 1300 pessetes, es poden adquirir a l'Oficina de Turisme fins el dijous dia 7 de setembre. En cas de mal temps es farà al pavelló.

DIA DEL NEN

El dimarts 12 de setembre es celebrarà el Dia del Nen. Amb aquest motiu, el preu del tiquet de les atraccions serà de 100 pessetes.

Edició d'aquest programa:
Ajuntament de la Baronal Vila de
Sant Joan de les Abadesses

Redacció:
Jordi Vilarrodà

Documentació:
Arxiu Històric del Monestir de Sant Joan,
Arxiu UE de Sant Joan de les Abadesses,
Jordi Canelles, Joan Ferrer, Família Garriga,
Francesc Muñoz, Dani Planas, Teresa Prat,
Teresa Puigmal, Josep Roma, Ramon Vila i
Jordi Vilarrodà.

Un agraïment molt especial per a Antoni Compte
i Enric Pascal, expresidents de l'entitat i memòria
viva de l'excursionisme santjoaní, pel seu
testimoni gràfic i oral.

Disseny gràfic:
Jordi Canelles

